



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบัน วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษ เนื่องจากวัยรุ่นจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในพฤติกรรมวัยเด็ก และพฤติกรรมของผู้ใหญ่อย่างเห็นได้ชัด เด็กวัยรุ่นเป็นวัยของการเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อในชีวิต เด็กวัยรุ่นจะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ขนาดและสัดส่วนของร่างกายจะเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปเป็นอย่างมาก ความเจริญเติบโตในทางเพศก็จะสมบูรณ์ขึ้นอย่างฉับพลัน ความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมานี้ย่อมทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางทั้งจิตใจ ทางอารมณ์ และทางสังคมตามไปด้วย เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป วัยรุ่นก็จะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนตามไปด้วย ทำให้วัยรุ่นในสมัยหนึ่งจึงไม่เหมือนวัยรุ่นในอีกสมัยหนึ่ง และวัยรุ่นในสังคมหนึ่งก็จะไม่เหมือนกับอีกสังคมหนึ่งด้วย ดังนั้นพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นในทุกยุคทุกสมัย แม้กระทั่งในปัจจุบันในยุคดิจิทัลก็ตาม ล้วนมีรากฐานที่สำคัญ 5 ประการ (Brandage : 87) ดังนี้

1. ความใฝ่ฝัน เนื่องจากวัยรุ่น เป็นวัยที่เพิ่งผ่านพ้นวัยเด็ก ส่วนใหญ่สมองของวัยรุ่นยังคงบริสุทธิ์ มีพลังแห่งการเรียนรู้อย่างมหาศาล มีจินตนาการมีความใฝ่ฝันมากเพราะยังไม่มีปัญหาใด ๆ มารบกวน วัยรุ่นจึงสามารถรับกระแสแห่งวัฒนธรรมที่มากับสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ที่ถูกต้องกับจิตในวัยดังกล่าวได้อย่างรวดเร็ว และวัฒนธรรมจากตะวันตกและญี่ปุ่นได้ถูกปรุงแต่งให้มีแต่ความสนุกสนานสวยงามเหมาะสมกับอารมณ์ของวัยรุ่น

2. ขอบลอง เป็นธรรมชาติพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตที่เป็นสัตว์สังคม เมื่อมนุษย์เป็นสัตว์สังคมชนิดหนึ่ง และในวัยที่เข้าสู่วัยรุ่นนั้น การได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ยังน้อย แต่ขณะเดียวกันมีแรงบันดาลใจใฝ่รู้สูง มนุษย์ในวัยรุ่นจึงชอบที่จะทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ ตามกระแสวัฒนธรรมที่ได้รับมา ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้มีการกลั่นกรองถึงความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งบางครั้งดูเหมือนเป็นการพยายามทำสิ่งที่ฝืนกฎเกณฑ์

3. ร้อนแรง วัยรุ่นเป็นวันที่อยู่ในช่วงที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วจากเด็ก สู่อายุเป็นผู้ใหญ่ด้วยพลังอันมหาศาลของฮอร์โมนเพศที่มีอยู่ในร่างกาย ซึ่งพลังของฮอร์โมนเพศนี้ส่งผลต่ออารมณ์ของวัยรุ่นที่ต้องการจะทำสิ่งที่ตนเองเห็นว่าควรจะทำในทันที ซึ่งบางครั้งการกระทำนั้น ๆ ก็แสดงออกซึ่งอารมณ์ที่รุนแรงของวัยรุ่น

4. เร็ว เป็นคำจำกัดความที่แสดงถึงการแสดงออกซึ่งอารมณ์ของวัยรุ่นอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งกินความหมายครอบคลุมถึงการต้องการทำอะไร ๆ ก็ตามให้ทันใจที่ตัวเองต้องการ รวมทั้งการตัดสินใจ ชอบ รัก เกลียด สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5. การรวมกลุ่ม วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ชอบการสังสรรค์การรวมกลุ่มระหว่างเพื่อนฝูงมากที่สุด เพราะดูเหมือนว่าในช่วงนี้ มีเพื่อนฝูงกันเท่านั้นที่สามารถคุยกันในเรื่องต่าง ๆ ได้ในภาษาเดียวกัน รู้เรื่องและเข้าใจกัน ปัญหาทุกประการทั้งการเรียนและครอบครัวบ่อยครั้งที่ถูกนำมาปรึกษาหารือเพื่อหาข้อสรุปกันในหมู่เพื่อนฝูงบนพื้นฐานความเข้าใจ และประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่ ซึ่งบางครั้งก็ก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อสังคมที่อยู่แวดล้อมตนเอง แต่บ่อยครั้งก็สร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งที่ดีกว่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าวัยรุ่นได้เรียนรู้อะไรมาก่อนหน้านั้น

ด้วยพื้นฐานทั้ง 5 ประการ สภาพแวดล้อมทางสังคม และสื่อที่เข้าถึงพฤติกรรมวัยรุ่นในแต่ละยุคแต่ละสมัย ทำให้วัยรุ่นไทยมีความนิยมชมชอบ มีการแสดงออกมาในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีพฤติกรรมกายที่เปลี่ยนแปลงไป

จะเห็นได้จากตัวอย่างเมื่อประมาณสี่สิบปีก่อน วัยรุ่นไทยนิยมเพลงและการเต้นรำจังหวะร็อคแอนด์โรลของเอลวิส เราได้เห็นวัยรุ่นชายไทยยุคนั้นนิยมแต่งกายและมีพฤติกรรมแบบเดียวกับวัยรุ่นในภาพยนตร์ในเรื่องนั้น หัวผมเสีย ใส่กางเกงรัดรูป สวมเสื้อรัดรูปสวมรองเท้าผ้าใบ เดินแบบโหยงตัวเล็กน้อยและนิยมอยู่เป็นช่วงเวลาไม่กี่ปีก็เปลี่ยนไป ต่อมาความนิยมจังหวะเต้นรำของวัยรุ่นไทยก็เปลี่ยนแปลงไป เป็นทวิสต์ มาถึงจังหวะดิสโก้ ประมาณสามสิบปีที่ผ่านมามีวัยรุ่นชายและหญิงไทยส่วนหนึ่งก็เปลี่ยนมานิยมใส่กางเกงขาบานที่เรียกว่า กางเกงทรงม้อด ใส่รองเท้าส้นสูงสามถึงสี่นิ้ว อีกส่วนหนึ่งในช่วงเวลาเดียวกันก็นิยมใส่กางเกงขาตีบที่เรียกว่า กางเกงทรงเดฟ ไว้ผมยาวประบ่า ในเวลาหนึ่งเมื่อประมาณสามสิบกว่าปีที่ผ่านมามีวัยรุ่นหญิงนิยมใส่กางเกงขาสั้นเข้ารูปที่เรียกว่า ฮ็อตแพนธ์ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่กี่ปีก็เปลี่ยนแปลงไป

ในยุคสมัยปัจจุบัน ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีไม่นานนัก วัยรุ่นไทยโดยเฉพาะวัยรุ่นผู้หญิงรับวัฒนธรรมจากวัยรุ่นญี่ปุ่น โดยผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ และภาพยนตร์ นิยมใส่เสื้อสั้นหวานแหวนแบบญี่ปุ่น นิยมสวมรองเท้าส้นสูงที่เรียกว่า รองเท้าสันตึก คล้าย ๆ ที่ได้รับความนิยมมาแล้วเมื่อสามสิบปีก่อน ซึ่งการนิยมสวมรองเท้าสันตึกพื้นรองเท้าต้องสูงสามสี่นิ้วขึ้นไปนี้เกิดขึ้นเพียงช่วงเวลาสั้นมากประมาณไม่เกินหนึ่งปีความนิยมก็ค่อย ๆ จางไป การใส่เสื้อผ้านิยมใส่เสื้อยัดรัดรูปเอวลอย เมื่อยกมือขึ้นสูงต้องเห็นสะดือ สวมกางเกงขาบานกองเท้า คล้าย ๆ กางเกงม้อดและ

ความนิยมในเรื่องกางเกงขาบานก็กำลังจะเปลี่ยนไปเป็นกางเกงขาลอย ขากางเกงสูงเหนือตาตุ่ม เล็กน้อยแบบในอดีตเรียกว่า กางเกงหนีน้า และในไม่ช้าความนิยมในเรื่องของแฟชั่นการแต่งกาย ของวัยรุ่นก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปอีก

การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของวัยรุ่นแต่ละยุคสมัยที่กล่าวมาแล้ว ล้วนอยู่บนรากฐานทั้ง 5 ประการ คือ ความใฝ่ฝัน, การชอบลอง, ร้อนแรง, เร็ว และการรวมกลุ่มทั้งสิ้น และอิทธิพลสำคัญที่ทำให้ความนิยมของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไป คือ สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อภาพยนตร์ สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเฉพาะกิจ สื่อบุคคล และปัจจุบันเพิ่มมาอีกชนิดหนึ่ง คือ สื่ออินเทอร์เน็ต

ในช่วงเวลาเมื่อสามสิบถึงสี่สิบปีก่อนนั้น สื่อที่สื่อสารวัฒนธรรมถึงวัยรุ่นไทยส่วนใหญ่จะมาจากตะวันตกที่สำคัญ คือ อเมริกา แต่ปัจจุบันนี้วัยรุ่นไทยได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมผ่านสื่อจากทางญี่ปุ่นด้วย ดังนั้นในปัจจุบัน วัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยจึงถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมที่ผ่านสื่อมากจากอเมริกา และญี่ปุ่น

กระแสวัฒนธรรมจากอเมริกา และญี่ปุ่นที่วัยรุ่นไทยรับอยู่นี้ ไม่เพียงอยู่ในเมืองเท่านั้น แต่แพร่กระจายไปสู่ต่างจังหวัด แม้แต่ในเขตอำเภอรอบนอกในต่างจังหวัดด้วยเช่นกัน โดยผ่านทางโทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ที่กระจายไปถึงทั่วทุกจุดของประเทศ และจากกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันจากกลุ่มวัยรุ่นในเมืองไปสู่กลุ่มวัยรุ่นในต่างจังหวัด

ในอดีตเมื่อครั้งที่โทรทัศน์ไม่มีอยู่ทุกบ้าน การรับวัฒนธรรมผ่านสื่อของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะมาจากการดูภาพยนตร์ จึงทำให้การเปลี่ยนแปลงในด้านความนิยมในเรื่องแฟชั่นการแต่งกาย และการบริโภคแต่ละช่วงตอนช้ากว่าในปัจจุบันที่สื่อโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์สำหรับวัยรุ่นแพร่หลายไปทั่วทุกหัวระแหง ยังมีอินเทอร์เน็ต ซึ่งแม้แต่วัยรุ่นที่อยู่ในต่างจังหวัดก็มีโอกาสได้สัมผัสใช้งานอย่างไม่ยากเย็นนักเพราะการเปิดสอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนแพร่หลายไปทั่วประเทศ

อินเทอร์เน็ตจึงเป็นสื่อใหม่ที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น เช่นเดียวกับสื่อภาพยนตร์ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่เคยเป็นสื่อสำคัญซึ่งสร้างอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นมาแล้วในอดีต และเป็นการรับสื่อที่มีข้อมูลเนื้อหาจำนวนมากภายในเวลาอันรวดเร็ว ทำให้การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของวัยรุ่นบนรากฐานสำคัญทั้ง 5 ประการยิ่งเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น

สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเช่น ประเทศไทยนั้น ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาสื่อมวลชนได้มี

การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ไม่ว่าจะ เป็นสื่อโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ หรือนิตยสาร ฯลฯ ล้วนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และรูปแบบความทันสมัยในด้านต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน (พิรฤดา พจนพิสุทธิ์, 2539: 1) อิทธิพลของสื่อมวลชนก่อให้เกิดการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงในแบบแผนการใช้ชีวิตของมนุษย์ในสังคมจากรูปแบบสังคมดั้งเดิมไปสู่ความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาสื่อมวลชนของประเทศตะวันตกที่มีความเจริญ และพัฒนามากกว่า เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศในแถบยุโรป ได้เผยแพร่ภาพและแบบแผนการใช้ชีวิตของคนในสังคมตะวันตกไปสู่สังคมอื่น ๆ ทั่วโลก ภาพและการรับรู้ที่คนในสังคมอื่น ๆ ทั่วโลกได้รับการถ่ายทอดจากสื่อมวลชนต่าง ๆ นี้ ได้ถูกนำไปเปรียบเทียบกับแบบแผนการใช้ชีวิตของเขาในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนทั่วโลกประสบกับความท้าทายในการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ (Black, 1966: 17) โดยมีสื่อมวลชนเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโลก รวมถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมการแต่งกายที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมการแต่งกายแบบตะวันตก การนำเสนอภาพหรือเรื่องราวแฟชั่นของต่างประเทศผ่านสื่อต่าง ๆ ประกอบกับลักษณะนิสัยของคนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งพร้อมจะเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม จึงทำให้เกิดความสนใจและแข่งขันกันในเรื่องของการแต่งกาย วัยรุ่นพยายามแต่งกายเลียนแบบตามแฟชั่น เช่น สวมเสื้อรัดรูปพอดีตัวกับกางเกงทรงทหาร หรือสวมกระโปรงยาวคลุมรองเท้ายาวถึงเข่า เป็นต้น

สื่อมวลชนจึงมีความสำคัญอย่างมากในการขัดเกลาวัยรุ่น ก่อให้เกิดพฤติกรรมแตกต่างกันไป โดยเฉพาะพฤติกรรมการแต่งกาย ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอิสระ มีเวลาว่างมากและมีเงินมากพอที่จะเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าวัยอื่น ๆ พวกเขามีโอกาสที่จะสร้างวัฒนธรรมของตนเอง และสื่อมวลชนเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของเขาเช่นกัน (Jonan Fomas and Goran Bolin, 1995, p.45) ดังนั้นหากเรื่องราวที่สื่อมวลชนเผยแพร่ออกไปนั้นไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม หรือไม่เหมาะสม ก็ย่อมส่งผลร้ายไปยังกลุ่มผู้รับสารซึ่งเป็นวัยรุ่นด้วยเช่นกัน

หากพิจารณาถึงสื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์ (มนฤดี ธาดาอำนวยการ, 2539 : 2) จะเห็นได้ว่าเป็นสื่อที่มีคุณสมบัติให้ทั้งภาพและเสียง ทำให้โทรทัศน์ส่งผลกระทบต่อผู้ชมได้ดีกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ จากการศึกษาวิจัยหลาย ๆ หน่วยงานพบว่า การแพร่ภาพออกอากาศของโทรทัศน์ในทุกวันนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นสร้างพฤติกรรมการแต่งกายที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม เนื่องจากรายการที่นำเสนอในหลายรูปแบบทั้งรายการเพลง รายการเกมโชว์ รายการตอบปัญหา รายการ

การวาไรตี้และรายการสารคดี เหล่านี้เป็นต้น ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแต่งกายทั้งสิ้น จะพบว่าการแต่งกายของวัยรุ่นในปัจจุบันนี้มักเป็นการเลียนแบบมาจากพิธีกร นักแสดงในรายการโทรทัศน์ โดยบางครั้งกลุ่มวัยรุ่นต่าง ๆ ไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมของตนเอง คำนึงถึงเพียงความสวยงาม และการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนเท่านั้น เห็นได้จากปัจจุบันนี้วัยรุ่นแต่งตัวตามแฟชั่นที่ได้รับจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอเมริกา ยุโรป หรือญี่ปุ่นก็ตาม เช่นการสวมเสื้อกล้าม เสื้อเส้นเดี่ยว กางเกงขาสั้น หรือใส่เสื้อเกาะอกได้อย่างไม่สนใจว่าใครจะมองอย่างไร คำนึงเพียงว่าเราแต่งตัวเหมือนนักร้อง นักแสดงที่เราานิยมชมชอบ พวกเขาแต่งได้แล้วทำไมเราจะแต่งบ้างไม่ได้ หรือการมองว่าวัยรุ่นกลุ่มอื่น ๆ ก็ใส่กัน ไม่เห็นจะมีอะไรแปลก หรือไม่เหมาะสม เกิดพฤติกรรมเลียนแบบขึ้น ซึ่งพฤติกรรมการแต่งกายของกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมหนึ่งในสังคมเช่นเดียวกัน หากวัยรุ่นในสังคมมีทัศนคติเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายอิงตามกระแสต่างชาติมากเกินไปจนเกินความเหมาะสมกับสังคมไทย ย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ตามมาได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม และปัญหาอาชญากรรม เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีความต้องการสูง หากต้องการสิ่งใดแล้ว ย่อมสนองตอบความต้องการของตนเองอย่างแน่นอน โดยไม่คำนึงถึงราคา, ประโยชน์ใช้สอย, ความเหมาะสม ซึ่งเมื่อแฟชั่นการแต่งกายเปลี่ยนไปตามยุคสมัย กลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้ก็จะเปลี่ยนการแต่งกายตามไปด้วย โดยไม่คำนึงว่าเสื้อผ้าเหล่านั้น ยังสามารถใช้ประโยชน์ได้อยู่ เพียงแต่สวมใส่แล้วอาจทำให้ตนเองดูเซย ไม่เป็นที่น่าสนใจ ไม่สวย ไม่ทันสมัย ไม่เข้ากับเพื่อน ซึ่งเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้เองที่ทำให้วัยรุ่นในยุคปัจจุบันหันไปซื้อเสื้อผ้าตามแฟชั่นทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามยุคสมัย ส่งผลให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ เกิดการขาดดุลการค้า เนื่องจากต้องนำเข้าเสื้อผ้าแฟชั่นจากต่างประเทศจำนวนมากภายในแต่ละปี ประกอบกับการแต่งกายที่ล่อแหลมจนอาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นฉกชิงวิ่งราว รวมไปถึงการกระทำชำเลา ดังที่เป็นข่าวในทุกวันนี้ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่กล้าแสดงออก สามารถใส่เสื้อผ้าตามแฟชั่นทั้งหลายได้อย่างไม่เขินอาย ไม่ว่าจะเป็นเสื้อสายเดี่ยว เกาะอก กระโปรงสั้น ฯลฯ ซึ่งบางครั้งการแต่งกายนั้นอาจไม่เหมาะกับสถานที่ เช่น การใส่เสื้อสายเดี่ยว กระโปรงสั้นขึ้นรถเมล์ หรือการใส่เสื้อเกาะอก กางเกงขาสั้นเดินในที่เปลี่ยนตอนกลางคืน เป็นต้น การกระทำต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาโดยที่ตนเองไม่รู้ตัวได้ ดังนั้นรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ จึงมีทั้งผลดี และไม่ดีต่อพฤติกรรมการแต่งกายวัยรุ่น หากมีการนำเสนอแต่สิ่งที่ดีเหมาะสม นักแสดง นักร้องทั้งหลายแต่งกายเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่แต่งตัวล่อแหลมจนอาจให้เป็นแบบอย่างแก่วัยรุ่นแล้ว กลุ่มวัยรุ่นก็จะไม่มีการเลียนแบบการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม ไม่เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

ส่วนสื่อภาพยนตร์ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ไทย หรือภาพยนตร์จากต่างประเทศ ก็มีผลต่อพฤติกรรมการแต่งกายของวัยรุ่นไม่ต่างจากสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากภาพยนตร์สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นทัศนคติ และพฤติกรรมของมนุษย์ในระดับหนึ่งได้ (ปิยกุล เลา วัฒนศิริ, 2526 : 30) ภาพยนตร์เป็นสื่อที่สามารถสอดแทรกข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของความบันเทิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค, 2531:1)

ปัจจุบันธุรกิจภาพยนตร์เติบโตขึ้น ทันสมัยขึ้น มีภาพยนตร์คุณภาพดีจำนวนมาก ให้เลือกชมมากขึ้น โดยจะมุ่งไปที่กลุ่มผู้ชมหลัก คือ กลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง และการดูภาพยนตร์นับว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างความบันเทิงใจให้แก่วัยรุ่นมาก ไม่ว่าจะไปดูกับเพื่อนหรือดูคนเดียวก็ตาม เพราะจะทำให้เขาหลีกเลี่ยงจากความยุ่งเหยิงในชีวิตได้อย่างน่าพอใจ นอกจากนี้ลักษณะของผู้แสดงภาพยนตร์จะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก เขาจะพยายามเลียนแบบในหลาย ๆ ด้าน เช่น การแต่งกาย การพูด ทรงผม รวมทั้งติดตามเรื่องราวของดารานักแสดงจากหนังสือนิตยสารต่าง ๆ ด้วย (จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฏ์, 2527-2531 : 74) มีการนำเอาเนื้อหาเกี่ยวกับภาพยนตร์ลงในสื่อประเภทต่าง ๆ นับตั้งแต่รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่รายการทางเคเบิลทีวีก็ยังมีรายการประเภทนี้เช่นเดียวกัน สื่อมวลชนเหล่านี้มักจะเสนอเรื่องราวความเคลื่อนไหวในแวดวงภาพยนตร์ มีการเล่าถึงดาราและภาพยนตร์ที่เขาแสดงเบื้องหลังภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ ชาวซุบซิบในวงการบันเทิงรวมทั้งการนำเอาดารา นักแสดงเหล่านั้นมาถ่ายแฟชั่นการแต่งกายในแบบต่าง ๆ ทำให้กลุ่มวัยรุ่นสามารถติดตามผลงานของนักแสดงที่โปรดปรานได้มากขึ้น

นอกจากอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ นี้จะมีผลต่อพฤติกรรมการแต่งกายของวัยรุ่นแล้ว ครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ (Brandage, Digital Teen วัยรุ่น 4 มิติ, 2543 : 88) และกลุ่มเพื่อนก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแต่งกายทั้งสิ้น

จะเห็นได้จากในอดีตผู้เป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กวัยรุ่นไทยจะมีแนวคิดอนุรักษ์นิยมตามแนวจารีตประเพณีไทย วัยรุ่นที่เป็นหญิงจะถูกควบคุมอย่างเข้มงวดจากพ่อแม่ในด้านการดำเนินชีวิตในช่วงดังกล่าว เพราะผู้หญิงนั้นง่ายต่อการที่จะถูกทำให้เสียหาย วัยรุ่นหญิงในอดีตจึงไม่ได้รับการอนุญาตให้ทำอะไรอย่างที่เขาต้องการมากนัก ทั้งการคบเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนผู้ชาย การเที่ยวเตร่ ในขณะที่วัยรุ่นผู้ชายจะไม่ถูกควบคุมอย่างเข้มงวดจากพ่อแม่เท่าใดนักปล่อยให้ดำเนินชีวิตอย่างเสรีมากกว่า แต่ขณะเดียวกันการปล่อยเสรีของพ่อแม่ที่มีต่อวัยรุ่นชายในอดีตนั้นบางครั้งก็เกิดผลลบกับตัววัยรุ่นเอง เพราะบางทีสิ่งที่วัยรุ่น เข้าไปนั้นปราศจากการกลั่น

กรองว่าสิ่งใดถูกต้อง เห็นการกระทำตามแบบภาพยนตร์ตะวันตกเป็นสิ่งโก้ และบางครั้งก็ได้ทำสิ่งที่เรียกว่า ผืนกฎเกณฑ์ของสังคม

แต่ปัจจุบันการดูแลลูกในวัยรุ่นของพ่อแม่สมัยใหม่เปลี่ยนแปลงไป วัยรุ่นที่เป็นหญิงได้รับการดูแลอย่างปล่อยให้ดำเนินชีวิตเสรีมากขึ้น การควบคุมเข้มงวดลดลง ซึ่งบ่อยครั้งกับพ่อแม่วัยรุ่นสมัยใหม่ก็เลี้ยงลูกในวัยรุ่นทั้งหญิงและชายอย่างเสรีมากเกินไปโดยขาดการให้ทัศนคติที่ถูกต้องแก่ลูกที่อยู่ในวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นสมัยใหม่มีไม่น้อยที่ทำอะไรตามใจที่ตนเองอยากทำ ชอบสิ่งที่ตนเองอยากชอบ และซื้อสิ่งที่ตนเองอยากซื้อ ขณะที่พ่อแม่สมัยใหม่บางคนก็ให้ทุกสิ่งที่ลูกขอ ทั้งเงิน และสิ่งของที่ลูกชอบ ตามใจลูกทุกอย่าง และเข้าใจว่านี่คือ ความรักที่ให้กับลูก แต่ไม่ได้ให้สิ่งสำคัญกับลูกคือความอบอุ่นของพ่อแม่ที่ควรจะมีให้กับลูก ซึ่งการดูแลลูกด้วยวิธีสมัยใหม่นี้อาจทำให้ลูกที่อยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ การทดลอง และการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับจากสื่อมวลชนทั้งหลาย มีพฤติกรรมการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากพ่อแม่เลี้ยงดูแบบเสรีจนเกินไป โดยไม่ได้อบรมสั่งสอนว่าการแต่งกายอย่างไรเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม หรือการที่พ่อแม่สมัยใหม่เห็นดีเห็นงามกับการแต่งกายของลูกไปด้วย ถึงแม้ว่าการแต่งตัวนั้นจะค่อนข้างไม่เรียบร้อย หรือหา อิงตามแฟชั่นมากเกินไปก็ตาม

จึงเห็นได้ว่า สื่อชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล ล้วนมีบทบาทที่ทำให้คนในสังคมโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น สามารถเปลี่ยนทัศนคติ ความเข้าใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ จากรูปแบบหนึ่ง ไปเป็นรูปแบบหนึ่งได้ ตัวอย่างเช่น จากเดิมเครื่องแต่งกายมีขึ้นเพื่อสนองตอบพื้นฐานทางด้านความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) กล่าวคือ ในประเทศเมืองหนาว ร่างกายต้องการความอบอุ่น เสื้อผ้าที่ใช้จะมีลักษณะหนาและเก็บความร้อนเป็นต้น แต่จากอิทธิพลของสื่อมวลชนต่าง ๆ ในปัจจุบัน ทำให้คนในประเทศเมืองร้อนยอมใส่ชุดสูทคอปิดแขนยาวได้ และการแต่งกายบางชนิดที่ถูกสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ เช่น กางเกงสะดอสำหรับชาวนาภาคเหนือ กางเกงขาวเลสำหรับชาวประมง ทั้งนี้เพื่อทำหน้าที่พื้นฐานทางกายภาพ เช่น ป้องกันแมลง สะดวกต่อการเคลื่อนไหว วัสดุที่ใช้เปียกน้ำแห้งเร็ว เป็นต้น แต่ปัจจุบันนี้ อิทธิพลจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ทำให้คนทุกกลุ่มทุกอาชีพหันมาใช้เครื่องแต่งกายแบบเดียวกัน เช่น นุ่งกางเกงยีนส์ และในทางตรงกันข้าม หลังจากกางเกงยีนส์กลายเป็นเครื่องแต่งกายแบบธรรมดาสามัญไปแล้ว ก็ได้มีแฟชั่นการแต่งกายที่นำกางเกงขาวเล หรือกางเกงสะดอมาใส่กันในหมู่วัยรุ่น แต่ได้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัยใหม่

ดังนั้นทัศนคติต่าง ๆ เกี่ยวกับการแต่งกายที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการแต่งกายต่าง ๆ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ นั้นเอง

นอกจากนั้นเพศของกลุ่มวัยรุ่นก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแต่งกายด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าหน้าที่หนึ่งของการแต่งกายนั้น ก็เพื่อดึงดูดใจเพศตรงข้าม ด้วยสาเหตุนี้เอง ในประวัติของการแต่งกายของทั้งสองเพศจึงแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยที่เสื้อผ้าเป็นเครื่องหมาย รัชชาคความแตกต่างทางเพศเอาไว้ (Sex Difference) ให้มองดูรู้ว่าใครเป็นเพศชาย ใครเป็นเพศหญิง จากการแต่งกาย

แต่เมื่อมาถึงศตวรรษที่ 20 นี้ ได้เริ่มเกิดแฟชั่นแบบใหม่ คือ วิธีการแต่งกายที่ไม่ระบุเพศ หรือเป็นเครื่องแต่งกายที่ใส่ได้ทั้ง 2 เพศ (Unisex) เช่น เสื้อยืด และยีนส์นับวันผู้หญิงก็ยังมีวิธีการแต่งกายที่คล้ายคลึงกับผู้ชายมากขึ้นทุกที เช่น การใส่กางเกง การเอาเสื้อใส่ไว้ในกางเกง คาดเข็มขัด ใส่รองเท้าหุ้มส้น สวมเสื้อแจ๊คเก็ต เป็นต้น เพศหญิงเริ่มหันมาให้ความสนใจการแต่งกายมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายที่เน้นความเป็นผู้หญิง ใส่เสื้อรัดรูป หรือแม้กระทั่งการแต่งกายที่คล้ายคลึงเพศชายก็ตาม ผู้หญิงก็จะมีควมพิถีพิถันในการแต่งกายมากขึ้นเพื่อเป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม นั่นก็เป็นผลมาจากการที่ได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อทั้งหลายนั่นเอง โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นเพศหญิงที่เป็นวัยเริ่มการเปลี่ยนแปลง เริ่มให้ความสนใจ ดูแลการแต่งกายของตนเองมากขึ้น เพื่อให้เป็นที่สนใจ เป็นที่ดึงดูดจากเพศตรงข้าม นอกจากนั้นฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของเด็กวัยรุ่นก็มีผลให้แสดงพฤติกรรมการแต่งกายที่แตกต่างกันด้วย นั่นคือ วัยรุ่นที่มีฐานะยากจน หรืออยู่ในสังคมชั้นล่าง มีงานวิจัยบางชิ้นที่แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการแต่งกายของคนรวยไม่ค่อยสวมเสื้อผ้าเพื่อทดลองแบบแปลก ๆ ใหม่ ๆ หากแต่ติดรสนิยมที่ไปทางอนุรักษ์นิยม (เปลี่ยนแปลงช้า) คนรวยจะไม่ค่อยแต่งกายตามแฟชั่น แต่เสื้อผ้าที่สวมใส่จะเน้นที่การออกแบบชุดที่คลาสสิก และใช้ในหลายโอกาส รวมทั้งใช้อย่างยาวนาน ซึ่งจะมีราคาค่อนข้างแพง คนรวยจะไม่แต่งกายฟูฟ่า หรือหวา และเปลี่ยนแปลงอย่างฉาบฉวย เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่าวัยรุ่นปัจจุบันมีโอกาสเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการแต่งกายได้จากสื่อประเภทต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์, ภาพยนตร์, นิตยสาร, หนังสือพิมพ์, และสื่ออินเทอร์เน็ต วัยรุ่นจึงมีโอกาสซึมซับ และเลียนแบบพฤติกรรมการแต่งกายต่าง ๆ จากสื่อที่ได้รับ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่ดี หรือเป็นสิ่งที่ไม่ดีที่ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา จะเห็นได้ว่าการแต่งกาย การสวมใส่เสื้อผ้าถือเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนต้องทำอยู่แล้ว ไม่น่าที่จะก่อให้เกิดปัญหาได้ แต่หากการแต่งกายนั้นไม่เหมาะสมกับสังคมไทยเรา หรือมีการเปลี่ยนการแต่งกายมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมได้ ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการเปิดรับข่าวสาร ทค นคติ และพฤติกรรมการแต่งกายของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าการเปิดรับสารจากสื่อต่าง ๆ

มีอิทธิพลต่อการแต่งกายของวัยรุ่นหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงสื่อประเภทต่าง ๆ หรือปัจจัยอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่วัยรุ่นมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย ทักษะคิด และการแต่งกายตามแฟชั่นของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย กับทัศนคติเรื่องแฟชั่นการแต่งกายของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย กับการแต่งกายตามแฟชั่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องแฟชั่นการแต่งกาย กับการแต่งกายตามแฟชั่น ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
6. เพื่อศึกษาถึงตัวแปรที่สามารถอธิบายการแต่งกายตามแฟชั่นได้ดีที่สุด

ปัญหำนำในการวิจัย

1. วัยรุ่นมีการเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการแต่งกายอย่างไร
2. วัยรุ่นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารการแต่งกายตามแฟชั่นที่แตกต่างกันหรือไม่
3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเรื่องแฟชั่นการแต่งกายของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครหรือไม่
4. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย มีความสัมพันธ์กับการแต่งกายตามแฟชั่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครหรือไม่

5. ทักษะคิดเรื่องแฟชั่นการแต่งกาย มีความสัมพันธ์กับการแต่งกายตามแฟชั่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครหรือไม่
6. ตัวแปรใดสามารถอธิบายการแต่งกายตามแฟชั่นได้ดีที่สุด

สมมติฐานการวิจัย

1. วัยรุ่นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายต่างกัน
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย มีความสัมพันธ์กับการแต่งกายตามแฟชั่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
4. ทักษะคิดเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย มีความสัมพันธ์กับการแต่งกายตามแฟชั่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
5. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกาย สามารถอธิบายการแต่งกายตามแฟชั่นได้ดีที่สุด

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. วัยรุ่น หมายถึง ชาย และหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 – 21 ปี
2. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ หมายถึง ความบ่อยครั้ง หรือความถี่ และระยะเวลาแต่ละครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อแขนงต่าง ๆ อันได้แก่ สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล
3. สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่มีคุณสมบัติในการเผยแพร่กระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็วไปยังผู้รับข่าวสารจำนวนมาก ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - 1) สื่อหนังสือพิมพ์

- 2) สื่อโทรทัศน์ หมายถึง สถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9, 11, ITV และเคเบิลทีวี
- 3) สื่อภาพยนตร์ หมายถึง ภาพยนตร์ไทย ภาพยนตร์จากฮอลลีวูด ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่จัดฉายตามโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ
- 4) สื่อนิตยสาร
4. สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง ป้ายโฆษณา, โปสเตอร์, แผ่นพับ, การจัดเดินแบบ (Fashion Show), การจัดวางเสื้อผ้าในห้างสรรพสินค้า (Display)
5. สื่อบุคคล หมายถึง สมาชิกในครอบครัว, เพื่อน, คนรู้จัก, ผู้จำหน่ายเสื้อผ้า, ผู้ออกแบบเสื้อผ้า (Designer)
6. ทักษะคติ หมายถึง ความเชื่อ ท่าทีความรู้สึก และความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น และต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ในที่นี้หมายถึง การแต่งกาย
7. ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ของครอบครัว
8. การแต่งกายตามแฟชั่น หมายถึง สไตล์ (style) หรือวิธีการ (presentation) ของการสวมใส่เสื้อผ้าตามลักษณะการแต่งกายของคนหมู่มากในสังคม

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "การเปิดรับข่าวสาร ทักษะคติ และพฤติกรรมการแต่งกายตามแฟชั่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร" นี้เป็นการมุ่งเน้นศึกษาถึงวัยรุ่น ผู้มีอายุ 13 - 21 ปี เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สื่อต่าง ๆ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้สูงที่สุด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการผลิตสื่อ วางแผนการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายที่เหมาะสมแก่วัยรุ่น
2. เพื่อประโยชน์ทางวิชาการด้านนิเทศศาสตร์เกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อ